

Vågan kommune

Planprogram

Kommuneplanens samfunnsdel

2020 – 2032

Arbeidstittel: «Mellom fjæra og fjella – mulighetenes kommune»

Vedtatt i KST-sak 012/ 19
25.02.2019

Innhold

1	Bakgrunn for arbeidet	2
1.1	Hva er kommuneplanens samfunnsdel	2
1.2	Hva er et planprogram	2
1.3	Formål med planarbeidet	2
2	Planforutsetninger og overordnede rammer i arbeidet	4
2.1	Nasjonale og regionale føringer	4
2.2	Kommunale føringer	6
3	Kunnskapsgrunnlag og utredningsbehov	8
3.1	Et samlet og oppdatert kunnskapsgrunnlag	8
3.2	Noen trekk fra det foreløpige utfordringsbildet - og videre utredningsbehov	9
4	Hovedsatsningsområder	17
4.1	Overordnede strategier for planarbeidet - folkehelse og bærekraftig utvikling	17
4.2	Fokusområder – knyttet opp mot overordnet strategi og utfordringsbilde	19
4.3	Samfunnsdelens overordnede arealstrategier	21
4.4	Ny visjon for arbeidet	21
4.5	Alternative utviklingsretninger	21
5	Planprosessen	21
5.1	Organisering av arbeidet	21
5.2	Medvirkning og deltakelse/ forankring	22
5.4	Framdriftsplan – milepæler i arbeidet	24
5.5	Innspill	24

1 Bakgrunn for arbeidet

Plan- og bygningsloven pålegger kommunen å ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel (jf. PBL § 11- 1). Kommuneplanen skal ta utgangspunkt i kommunal planstrategi og videre ivareta både kommunale, regionale og nasjonale interesser og oppgaver, samt omfatte alle viktige mål og oppgaver for kommunen. Planstrategi for Vågan, 2017 – 2020, vedtatt i kommunestyret 13. mars 2017, legger til rette for en revidering av kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel.

1.1 Hva er kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal være kommunens strategisk overordnede styringsverktøy. Gjennom planen skal kommunen vektlegge viktige utfordringer som ses knyttet til utviklingen av kommunesamfunnet og for kommunen som organisasjon. Videre skal den synliggjøre strategiske valg kommunen gjør i forhold til denne utviklingen, og gi overordnede mål og strategier for egen virksomhet og for videre samfunnsutvikling.

1.2 Hva er et planprogram

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planen (jf. PBL §4-1 og §11-13). Planprogrammet skal gjøre rede for:

- Formålet med planarbeidet
- Planprosessen med frister og deltakere
- Opplegg for medvirkning
- Beskrivelse av hvilke alternativ som vil bli vurdert
- Behovet for utredninger

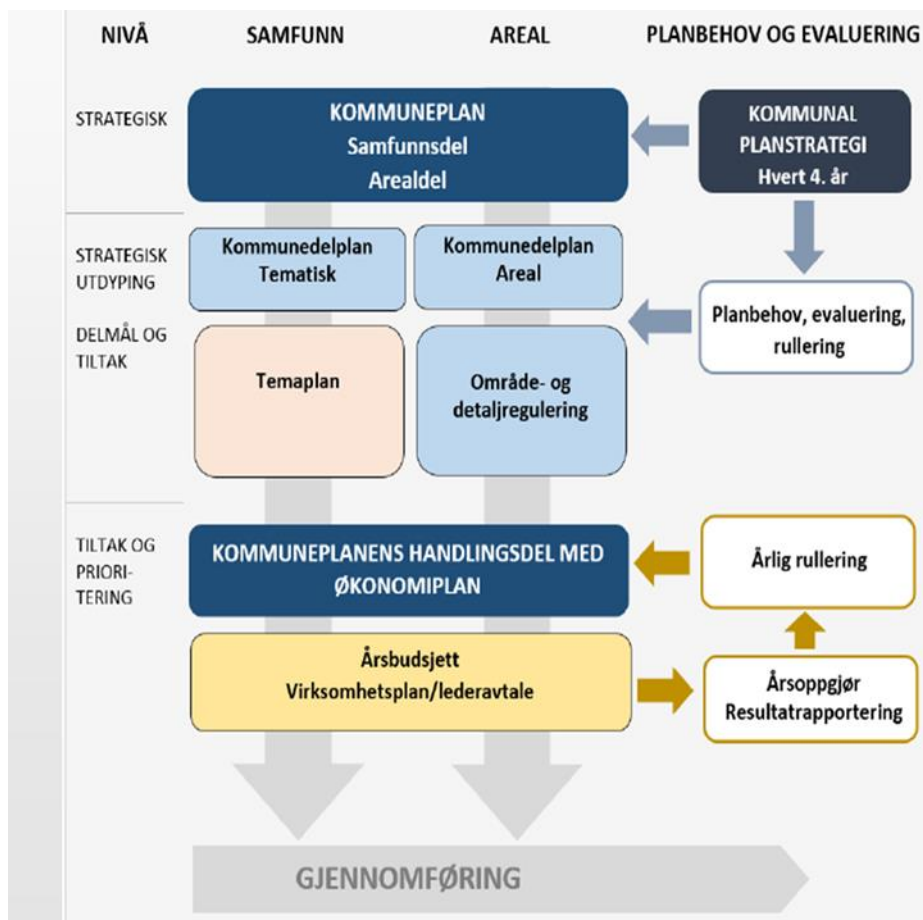
Planprogrammet er således en slags «plan for planen». Hensikten er å legge til rette for en åpen planprosess som sikrer bred og hensiktsmessig medvirkning og involvering fra alle berørte parter gjennom hele prosessen, med mål om å skape en plan som er godt forankret i hele kommunen. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Kommunestyret fastsetter endelig planprogram.

1.3 Formål med planarbeidet

Det kommunale plansystemet skal gjennom den kommunale planstrategien og kommuneplanens samfunnsdel skape gode strategiske styringsverktøy tilpasset de behov og utfordringer kommunen har, og vil få på lang sikt. Et samlet og oppdatert kunnskapsgrunnlag bør ligge til grunn for den kommunale planleggingen, og de ulike planene bør være samstemte i sine mål og strategier.

Per dags dato har kommunestyret vedtatt ny revidert arealplan, med unntak av områdene gjeldende i byplanene for Svolvær og Kabelvåg og områdeplan for Skrova. Arbeidet med samfunnsdelen gjenstår, der det er behov for en full revisjon. Tidligere kommuneplanens samfunnsdel, navngitt «Strategisk utviklingsplan for Vågan, 2003 – 2015», ble utarbeidet på et tidspunkt da Vågan-samfunnet hadde andre vilkår for utvikling, og utfordringsbildet så annerledes ut. Som et ledd i forarbeidet mot ny samfunnsdel er det gjort en evaluering av forrige plan, som oppsummert viser at den i stor grad har oppfylt målsetninger i tråd med planen, men per i dag oppleves som noe utdatert.

Det er samtidig behov for å skape en «rød tråd» gjennom kommunens plansystem, fra et overordnet strategisk styringsnivå og ned til detaljnivå. Det må være en tydelig kobling mellom samfunnsdelen og handlingsdel/ økonomiplan. Formålet med dette planarbeidet; utarbeidelse av ny kommuneplanens samfunnsdel, vil derfor også være å bidra til å knytte sammen de ulike delene i kommunens plansystem, og gjøre dette til et system som er sømløst, enkelt i bruk og kan videreutvikles dynamisk. Samtidig vil formålet være å skape en inkluderende og målrettet planprosess med en tydelig begynnelse og slutt. Det ferdige verktøyet; den nye samfunnsdelen, skal kunne gjenspeile de prioriteringene Våganværingene ønsker for lokalsamfunnet, slik at Vågan kommune er godt rustet til å møte de muligheter og utfordringer som kommer i tiden framover.

2 Planforutsetninger og overordnede rammer i arbeidet

Kommuneplanens samfunnsdel skal utarbeides etter Plan- og bygningsloven. I planarbeidet skal kommunen ivareta både lokale, regionale og nasjonale interesser og oppgaver, og således legge statlige og regionale føringer til grunn for sitt arbeid. Disse føringene kan være i form av eksempelvis lover, forskrifter, retningslinjer, veiledere og planer/ strategier.

2.1 Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (NF)

Etter ny bestemmelse i plan- og bygningsloven av 2008 skal det hvert fjerde år utarbeides et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, som skal sikre at nasjonale interesser blir ivaretatt. Dette er med mål om å fremme bærekraftig utvikling. NF vedtatt 12.06.15 har fokus på tre områder:

- **Gode og effektive planprosesser** med aktiv prioritering av planarbeidet etter behov, og ved bruk av mulighet for forenkling etter loven. Aktiv bruk av regionalt planforum for å sikre tidlig interesseavklaring og bedre samarbeid. Tydelige føringer for areal- og samfunnsutviklingen gjennom planstrategien og oppdaterte overordnede planer. Økt bruk av IKT i planarbeidet.
- **Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling** med fokus på reduksjon av klimagassutslipp og energieffektivisering, gjennom planlegging og lokalisering av næring, boliger, infrastruktur og tjenester. Et helhetlig og tverrsektorielt arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser i kommunen som gir et godt kunnskapsgrunnlag for videre arbeid. Aktiv forvaltning av natur- og kulturminneverdier i planleggingen, der disse identifiseres, verdsettes og forvaltes i tråd med nasjonale mål. Tilrettelegging for vekst, verdiskaping og bærekraftig næringsutvikling gjennom innovasjon, kompetanseutvikling og sikring av arealbehov.
- **Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder** gjennom fokus på samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging med tilstrekkelig og variert boligbygging. Tilrettelegging for velfungerende kollektiv- og logistikknutepunkter, der potensialet for fortetting og transformasjon utnyttes før nye områder tas i bruk. Tilrettelegging for økt bruk av sykkel og gange i dagliglivet. Sikring av trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljø, med fokus på grønnstruktur og tilgang til områder for lek, idrett og nærfriluftsliv. Utvikling av levende by- og tettstedssentre med varierte funksjoner og sosiale møteplasser.

Str.meld 18 (2016-2017) Berekraftige byar og sterke distrikt

I stortingsmeldingen definerer regjeringen sitt mål om bærekraftig utvikling av byer, tettsteder, distrikter og regioner. Meldingen stadfester at «kommunene er grunnmuren i det norske demokratiet, den viktigste planstyresmakta og førstelinje for næringsutviklinga». Politisk gir den føringer for:

- Vekstkraftige regioner
- Bærekraftig arealbruk og transportsystem
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve
- Vekstkraft og likeverdige levekår i distriktene
- Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling

Regional planstrategi for Nordland 2016 - 2020

Regional planstrategi er en prioritering av fylkeskommunens planlegging de kommende fire årene. Den er todelt, der del 1 ser på kunnskapsgrunnlaget som redegjør for nåsituasjonen og viktige regionale utviklingstrekk i Nordland innenfor ni ulike områder; demografi og samfunnsutvikling; levekår; helse og levevaner; miljø og bærekraftig utvikling; areal og infrastruktur, natur- og friluftsområder; næring; utdanning og forskning; kultur; og samferdsel. Del 2 Utfordringer, muligheter og prioriterte planoppgaver, ser på hvilke utfordringer og muligheter som finnes innen de samme områdene, og hvilke planoppgaver som skal utføres i valgperioden.

Fylkesplan for Nordland 2013 – 2025

Fylkesplanen «Mitt Nordland – mi framtid» legger føringer for regional utvikling ut fra tre ulike målområder med tilhørende visjoner:

- Livskvalitet - et aktivt liv og et inkluderende samfunn.
- Livskraftige lokalsamfunn og regioner – et attraktivt Nordland.
- Verdiskaping og kompetanse – et nyskapende Nordland.

Særlig vil planens kapittel 7 og 8; *Arealpolitiske retningslinjer for Nordland*, være førende. Denne delen beskriver regional planbestemmelse for etablering av kjøpesenter i fylket, samt ulike føringer for regional arealpolitikk.

Regional plan for by- og regionsenterpolitikk 2017 – 2025

Fylkesplanens målområde 2; livskraftige lokalsamfunn og regioner, har satt rammen for utarbeidelse av en egen regional plan for by- og regionsenterpolitikk. Planarbeidet omfatter tre tema:

- vekstkraft
- attraktivitet
- regionforstørring

Målet med planen er å utvikle kompakte, bærekraftige og innovative byer. Nordland har ti byer som er definert som regionale bysentra, der Svolvær er en av disse. Regionsentrene har funksjoner utover egen kommune, som sentre for kompetanse, utdanning, helse, infrastruktur og som nav for kommunikasjon.

Regional folkehelseplan Nordland 2018 – 2025

Planen er utarbeidet med tanke på at helse i hovedsak skapes utenfor helsesektoren – og grunnlaget for god livskvalitet og flere friske leveår legges der vi lever våre liv. Planen ønsker å dreie fokus over på helsefremmende arbeid, der gjennomgående perspektiver i folkehelsearbeidet er:

- utjevning av sosiale forskjeller
- helse i alt vi gjør
- Bærekraftig utvikling
- «Føre var»-prinsippet
- Medvirkning
- Lokal mobilisering
- Fokus på strukturelle tiltak

Planen har syv målområder med tilhørende strategier; 1) Forankring av folkehelsearbeidet; 2) Samarbeid; 3) Bo- og nærmiljø; 4) Et inkluderende og likeverdig samfunn; 5) Barn og ungdom; 6) Voksenlivet; 7) Alderdom.

Regional plan – Klimautfordringene i Nordland 2011 – 2020

Utgangspunktet for den regionale klimaplanen er å synliggjøre hvordan nordlandssamfunnet kan utvikle seg i en mer klimavennlig retning. Planen påpeker at for å lykkes i klimaarbeidet kreves samarbeid på tvers av samfunnssektorer og forvaltningsnivåer. Planen synliggjør videre fylkeskommunens rolle som pådriver gjennom de regionale virkemidlene, og mulighetene i det kommunale handlingsrommet. Den inneholder et handlingsprogram i henhold til plan- og bygningsloven § 8-1, der prioriterte tiltak er samlet.

Regional transportplan for Nordland 2018 - 2029

Regional transportplan gir premisser for transportpolitiske linjer for fylket, i tråd med nasjonale og regionale føringer. Planen skal først og fremst være et redskap for å skape en mer effektiv og enhetlig transportpolitikk i Nordland, og sikre en planmessig utvikling av gode transportløsninger på tvers av kommuner, landsdeler og over landegrensene.

Sametingets planveileder 2010

Sametingets planveileder er et verktøy for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Veilederen er tenkt brukt ved planlegging etter plan- og bygningslovens plandel, og er laget for å rettlede kommuner, fylkeskommuner og andre som utarbeider planer etter denne loven. Planveilederen er ikke juridisk bindende, men gir en systematisert og samlet oversikt over de hensyn som skal tas og som følger av gjeldende rett.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning 2018

Kommunen skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning).

2.2 Kommunale føringer

Planstrategi for Vågan 2017 - 2020

Kommunens planstrategi, vedtatt i KST 13.03.17, gir føringer for kommunens planarbeid i en fireårsperiode. Den oppsummerer tre viktige strategier som skal ligge til grunn for det kommunale planarbeidet:

- Bærekraft, miljø og folkehelse
- Byplanlegging, urbanisering og tettsteds/ bygdeutvikling
- Samfunn og næring

Planstrategien stadfester videre et mål om at alt planarbeid bør baseres på disse gjennomgående tema: *folkehelse; klima, bærekraft og energi; inkludering og mangfold; samfunnssikkerhet*. I videre planprosess vil det være viktig å skape en felles forståelse av hva disse begrepene inneholder, samtidig som det prioriteres tydelig hvordan disse skal ivaretas videre.

Planstrategien beskriver videre fire ulike programområder; *Oppvekst og inkludering; Helse og omsorg, Kommunens samfunnsrolle som organisasjon; og Støttefunksjoner*. Disse programområdene gjenspeiles i de fire ulike tjenestesektorene i kommuneorganisasjonen, etter siste omorganisering gjennomført i 2017. Hver av de fire sektorene ledes av en kommunalsjef, som sammen med rådmann danner rådmannsgruppa. Utvikling og planlegging av tjenestetilbudet for de fire ulike sektorene ivaretas gjennom kommunedelplaner, temaplaner og handlingsplaner. Videre vil kommunens felles overordnede fireårige handlingsplan (2018 – 2021), med tilhørende årlige budsjett, være førende for

drift og utvikling. De ulike delene av planverket er av ulik årgang og oppdatering, der noe er nyutviklet, mens annet igjen er modent for revisjon. Planstrategien holder oversikt over dette.

Evaluering etter tidligere Samfunnsdel; Strategisk utviklingsplan for Vågan 2003 – 2015.

Som et forarbeid til revisjon av Kommuneplanens samfunnsdel, har rådmannsgruppa og prosjektleder utført et evalueringsarbeid av tidligere Samfunnsdel, der formålet har vært å gjøre en samlet vurdering om planen har virket som et strategisk styringsverktøy, og videre hvilken grad av måloppnåelse man kan se i planens skisserte utvikling. Evalueringsarbeidet kan oppsummeres slik:

- Viktige innsatsområder var definert i planen i tråd med den samfunnsutviklingen som gjaldt ved tidspunktet planen ble utformet.
- Planen inneholdt en detaljrikdom i delmål ned på tiltaksnivå. Delmål i planen er i stor grad oppnådd. Ny plan bør opprettholde et mer overordnet målnivå.
- Planen oppleves som utdatert per i dag, da virkelighetsbildet for Vågan-samfunnet i stor grad er endret siden tidspunktet planen ble utformet.

Handlingsplan for Vågan 2018 – 2021

Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan; *Handlingsplan for Vågan 2018 – 2021*, er kommunens prioriteringer av tiltak innenfor de ulike sektorene og tjenesteområdene. Handlingsplanen omfatter et samordnet handlingsprogram for sektorene i en fireårsperiode, og rulleres årlig gjennom budsjettprosessen. Handlingsplanen beskriver eksterne og interne rammebetingelser for kommunens drift, med økonomiske betingelser og forventninger. Handlingsplanen utdyper også strategiske og operasjonelle utfordringer i perioden. I handlingsplan for Vågan 2018 - 2021 beskrives en forventning om at «kommunens organisasjon som tjenesteprodusent og som myndighetsutøver må vies oppmerksomhet i samfunnsdelen».

Kommuneplanens arealdel med kystzoneplan, samt delplaner for Svolvær, Kabelvåg og Skrova

Kommuneplanens arealdel er nylig revidert, og ble vedtatt desember 2017. Arealplanen inkluderer ikke de to største tettstedene i kommunen; Svolvær og Kabelvåg. I løpet av de neste to årene ønsker kommunen å revidere byplaner for Svolvær og Kabelvåg, samt områdeplan for øysamfunnet Skrova. Målet er en samlet og oppdatert arealplan for hele kommunen når alle planene er sluttbehandlet.

Ideelt sett bør kommuneplanens arealdel utarbeides tidsmessig etter samfunnsdelen, da de overordnede arealperspektivene som synliggjøres i samfunnsdelen skal videreføres til arealdelen. I det praktiske planarbeidet vil ikke dette alltid være mulig, av ulike hensyn. Det vil i denne planprosessen derfor være viktig å sy sammen overordnede perspektiver i samfunnsdelen, arealdelen og byplanene, med mål om en videre planrullering der dette følger en logisk tidsakse.

Kommunedelplaner, tema- og virksomhetsplaner, handlingsplaner

Kommunen har utarbeidet planer for ulike deler av sin virksomhet. Gjennom videre prosessarbeid vil det være naturlig å benytte dette som referanser i arbeidet, med mål om å skape en tydelig «råd tråd» gjennom kommunens plansystem. Aktuelle planreferanser kan være:

- Kommunedelplan Helse- og omsorgstjenester 2014 - 2025
- Kommunedelplan for energi, klima og miljø 2010 – 2014 (skal revideres)
- Boligsosial handlingsplan 2018-2021 (under revidering)
- Handlingsplan mot rusmisbruk 2016 – 2020

Folkehelseoversikt for Vågan 2017

Kommunen har ansvar for å ha løpende oversikt over helsetilstand i befolkningen og positive og negative påvirkningsfaktorer. Denne oversikten skal inngå i grunnlaget for kommunens

overordnende planstrategi (jf. Folkehelseloven kap 2). Oversikten skal identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller.

Interkommunale planer og prosjekter

Vågan kommune samarbeider med sine nabokommuner for å utarbeide felles handlingsplaner der det sees spesielt vesentlig å ivareta et faglig samarbeid på tvers av kommunegrensene. Planer som kan være aktuelle for videre arbeid med kommuneplanens samfunnsdel vil være:

- Besøksforvaltning; Handlingsplan for bærekraftig reisemålsutvikling i Lofoten, 2018 – 2020
- Interkommunal beredskapsplan og ROS-analyse for Lofoten

3 Kunnskapsgrunnlag og utredningsbehov

3.1 Et samlet og oppdatert kunnskapsgrunnlag

I bunn for alt planarbeid bør det ligge et kunnskapsgrunnlag basert på utviklingstrekk og utfordringer i kommunesamfunnet og –organisasjonen.

Som et ledd i arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel skal det utarbeides et felles kunnskapsgrunnlag – *et utfordringsdokument* - med det formål å sammenfatte og utrede ulike perspektiver og beskrive karakteristiske utviklingstrekk og prognoser som vil være viktige bidrag i vurderingen av hvilken retning den strategiske utviklingen av Vågansamfunnet bør ta. Utfordringsdokumentet vil følge planprosessen, og utvikles både gjennom innhenting av oppdatert statistikk og forskningsdata, lokalt prosessarbeid med de ulike tjenestesektorene i kommuneorganisasjonen, og ved involvering og medvirkning fra ulike interessegrupper. Arbeidet vil bidra til å danne et helhetlig utfordringsbilde der ulike behov og valg er vektlagt og utredet, og vil også kunne identifisere og tydeliggjøre ytterligere kunnskaps- og utredningsbehov.

Samtidig vil kommunen i årene framover måtte planlegge for uforutsigbarhet og stadige endringer. Derfor vil det være viktig å sammenfatte dette på en måte som muliggjør fleksibilitet og samtidig fører kommunen videre i sitt strategiske arbeid. Målet er økt tverrfaglighet, der de ulike tjenestesektorene vil se behovet for å arbeide samstemt med ulike utfordringer, muligheter og mål, og der et felles kunnskapsgrunnlag kan nyttiggjøres på tvers av kommunens fag- og tjenesteområder.

Hovedtemaer innenfor kunnskapsgrunnlaget

Befolkning og bosetting

Befolkningssammensetning – vekst og prognoser – bosettingsmønster – bostedsattraktivitet – boligmarked og –etterspørsel

Folkehelse, oppvekst og levekår, inkl klima og miljø

Oppvekst- og levekårsforhold - skader og ulykker - helserelatert atferd – helsetilstand i befolkningen - fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø – lokalt og globalt klima

Verdiskaping og næringsutvikling/ arbeidsliv og kompetanse

Sysselsettingsmønster – Arbeidsledighet – Næring og utviklingsområder – Lokal historie og kultur

Transport og samferdsel

Transportløsninger – kollektivtilbud – trafikkisikkerhet og veisituasjon – gang- og sykkelvei

Overordnet arealregnskap

Arealsituasjonen pr i dag i → befolkningsprognose/ næringsutvikling/ stedsutvikling → behov

Kommuneorganisasjonen

Oppvekst og inkludering - Helse og omsorg – Samfunn - Stab/ støtte - Kommunale foretak

3.2 Noen trekk fra det foreløpige utfordringsbildet - og videre utredningsbehov

Vågan kommune ligger lengst øst i Lofoten, og grenser til Hadsel kommune i nord, Lødingen i øst, og over Sundklakkstraumen i vest til Vestvågøy. Med sine 479km² er den Lofotens største kommune i areal, og nest størst i folketall, som per 1. januar 2018 var på 9611 innbyggere. Svolvær er en av ti regionsentre i Nordland.

Befolkning og bosetting

Vågan kommune har de siste ti årene vært i en situasjon med befolkningsvekst, der vi per i dag har en vekst over det fylkeskommunale og nasjonale gjennomsnittet. Den videre demografiske sammensetningen i kommunen vil påvirke kommunens behov for blant annet boligutvikling, tjenesteutvikling og næringsutvikling.

Siste befolkningsprognose basert på middels nasjonal vekst (hovedalternativet, MMMM), publisert hos SSB 2018, viser en økning i folketall i kommunen fra 2018 til 2030 på 466 innbyggere, og videre med 331 innbyggere mot 2040, slik at samlet folketall er anslått til 10408 innbyggere i 2040. Størsteparten av veksten skjer i den voksne befolkningen, og spesielt de over 45 år, noe som tilsier at kommunen går mot en aldrende befolkning.

Aldersfordelt befolkning per 1. januar 2018, og videre framskrevet prognose mot 2030/ 2040.

Aldersgrupper	2018	2030	Endring 2018 - 2030	2040	Endring 2030 - 2040
0 – 5 år	601	606	+5	586	-20
6 – 12 år	776	777	+1	765	-12
13 – 15 år	360	316	-44	346	+30
16 – 19 år	515	437	-78	469	+32
20 – 44 år	2978	2953	-25	2851	-102
45 – 66 år	2772	2847	+75	2918	+71
67 – 79 år	1163	1434	+271	1493	+59
80 – 89 år	353	602	+249	778	+176
90 år og over	93	105	+12	202	+97
Vågan totalt	9611	10077	+466	10408	+331

Kilde: SSB, statistikkbanken.

Vågan har samme tendens som landet forøvrig; de fleste distriktene har noe reduksjon i folketallet over de siste ti årene, med økt fortetting i bynære områder. Pr. 1. januar 2018 bodde nærmere 70 % av Vågans befolkning i området Svolvær – Kabelvåg. Dette er en økning fra 64 % i år 2000. Henningsvær er også et område som har fått en viss tilvekst i løpet av disse årene. Allikevel ser vi samtidig en trend med noe vekst i flere av grendene i kommunen det siste året, som viser at den generelle befolkningsveksten også spres utenfor bynære strøk.

Befolkningstall per 1.januar 2018 innenfor skolekretsene.

Område	2000	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Endring 2008 - 2018
Svolvær - omfatter byplan Svolvær	4145	4310	4412	4613	4620	4652	4737	427 (9,9 %)
Gimsøy - område 1	223	203	195	188	181	190	204	1 (0,5 %)
Sydal, Gravermark - del av omr. 2	323	295	306	301	294	289	287	-8 (2,7 %)
Lyngvær/ Kleppstad - del av omr. 2	107	95	86	89	91	88	89	-6 (6,3 %)
Henningsvær - område 3	493	462	438	457	466	488	510	48 (10,4 %)
Ørsnes, Hopen - område 4	757	732	746	730	736	735	745	13 (1,8 %)
Kabelvåg - område 5	1788	1693	1804	1801	1873	1929	1970	277 (16,4 %)
Laupstad/ Vestpollen - område 7	384	328	316	315	316	318	326	-2 (0,6 %)
Laukvik - område 8	425	370	374	375	359	354	355	-15 (4,1 %)
Skrova - område 9	290	211	195	198	192	182	200	-11 (5,2 %)
Store Molla - område 10	58	46	41	42	42	35	32	-14 (30,4 %)
Digermulen/ Årstein - område 11	217	156	155	144	139	136	129	-27 (17,3 %)
Ukjent grunnkrets	19	32	18	32	41	48	27	-5 (15,6 %)
Vågan totalt	9229	8933	9086	9285	9350	9444	9611	678 (7,6 %)

Kilde: SSB, statistikkbanken.

Tall fra SSB viser en netto tilflytting til kommunen på 148 personer i 2017, en økning på det dobbelte fra foregående år.

	2015	2016	2017
Innflyttere (antall)	559	599	661
Utflytting (antall)	489	526	513
Netto innflytting (antall)	70	73	148

Kilde: SSB, statistikkbanken

Matrikelanalyse for 2018 oppgir at det er 5385 bruksenheter registrert som bolig i kommunen. Det er registrert til sammen 3419 eneboliger, tomannsboliger, rekkehus eller andre småhus, og videre 76 terrassehus eller blokker. Det er videre 257 registrerte bruksenheter som fritidsbolig i kommunen.

SSB sine tall for 2017 viser at 81,1 % av husholdningene i Vågan eier bolig, mens 18,9 % av husholdningene leier bolig. På landsbasis er disse tallene 76,9 % og 23,1 %. Det er i snitt 2,16 personer som bor i hver husholdning. Kommuneprofilen viser at det ble solgt 18,5 boliger per 1000 innbyggere i 2017, til en gjennomsnittlig salgsverdi på kr. 2.564.000. Boligprisene steg i 2017 i snitt 4,5 % fra foregående år. Samtidig ble det bygd 47 nye boliger i kommunen i løpet av året.

Videre utredningsbehov:

- De ulike årsakene til befolkningsveksten, og hvordan beholde/ utvikle bostedsattraktiviteten?
- Hvor i kommunen ønsker folk å bo i årene fremover, og hva slags type boliger bør kommunen satse på? Hvor kan det planlegges nye boliger? Arealbehov for bolig i kommunen?
- Hvilke kommunale tjenester vil det være større eller mindre behov for i årene fremover, basert på vekstprognosene?

Folkehelse, oppvekst og levekår, inkl klima og miljø

Barnehage, grunnskole og videre utdanning

Det finnes totalt 17 barnehager i kommunen, hvorav 7 kommunale (2 større lokalisert i Svolvær og Kabelvåg), og 5 mindre ved de ulike oppvekstsentrene rundt om i kommunen. Barnehagedekningen er god, med 88,4 % dekning i 2017. Dekningen har vært relativt stabil siste fem år.

Skolestrukturen i Vågan kommune er desentralisert med 7 fådelte skoler ute i distriktene og to sentrumsskoler. Fådeltskolene varierer i størrelse fra ca. 13 elever til ca. 50 elever. Kabelvågskolene har ca. 320 elever, mens Svolvær skole har ca. 520 elever. Kommunen drifter i tillegg VIO; Vågan innvandrers- og opplæringscenter med norskopplæring og grunnskole for voksne, samt Vågan kulturskole. Det finnes også en privat grunnskole i kommunen; Ørsnes privatskole, med ca. 50 elever.

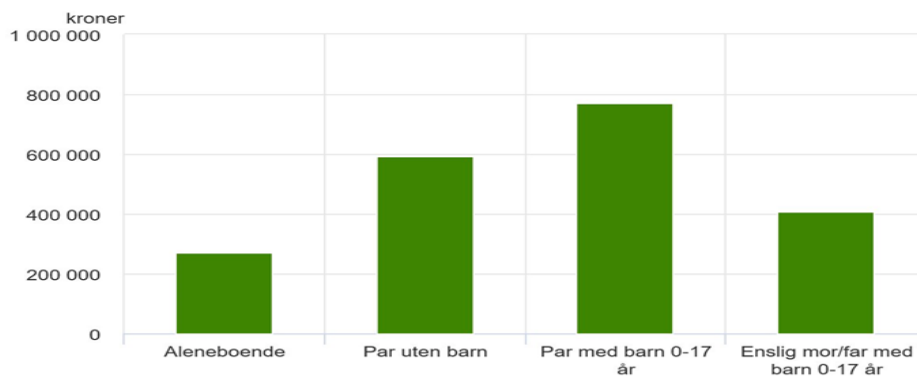
Det finnes en fylkeskommunal videregående skole lokalisert i kommunen; Aust-Lofoten videregående skole. Denne har et variert studietilbud innen helse- og oppvekstfag, service og samferdsel, påbygging, voksenopplæring, studiespesialisering, byggfag, teknikk- og industriell produksjon (TIP). Elevantallet er på mellom 350 – 400 elever. Det er også en fylkeskommunal fagskole; Lofoten reiselivsfagskole, og en privat fagskole; Nordland kunst- og filmfagskole, i kommunen, samt Lofoten folkehøgskole, og ulike desentraliserte studier via Universitetet i Tromsø.

Folkehelseprofilen (2018) viser at Vågan ligger noe lavere enn snittet i Norge når det gjelder utdanningsnivå, der 75 % av befolkningen mellom 30 og 39 år har VGS eller høyere utdanning, mot 82 % på landsbasis. Utdanningsnivå og inntekt har statistisk sett stor innvirkning på helsetilstand. Folkehelseprofilen viser at kommunen per 2018 har et frafall i videregående skole over landsgjennomsnittet, med 25 % mot 23 % nasjonalt. Det er gjort oppmerksom på at disse tallene kan være feil, og må utredes videre.

Oppvekst og levekår

Folkehelseprofilen for Vågan (2018) viser at 13 % av barn fra 0 – 17 år i Vågan kommune bor i husholdninger definert som lavinntektshusholdninger. Kommunen ligger således på samme nivå som fylket (11%), og nasjonale nivåer (12%). 17 % av barna i kommunen har enslig forsørger. Det er en betydelig forskjell i medianinntekt blant de ulike typer husholdninger i kommunen.

Inntekt etter skatt for husholdningene

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Ungdata-undersøkelsen fra 2016 viser at ungdommene i kommunen føler seg trygge i nærområdet (96%) og de er fornøyd med lokalmiljøet (70%). Tilgjengeligheten av sosiale møteplasser for barn og voksne er gode, gjennom lag og foreninger. Kulturtilbudet er godt og det er etablert rundt 250 frivillige organisasjoner i kommunen, mange med godt medlemstall og god rekruttering. Idrettsmiljøene er mange og ulike, de drives på et godt og høyt nivå. Dette er arenaer mange barn og unge vil ha som sosiale møteplasser. Ungdata (2016) viser at 64 % av ungdommene er aktive i en fritidsorganisasjon, og 87 % har rapportert at de har minst en fortrolig venn. Dog viser samme undersøkelse at 84 % av ungdommene savner en annen type møteplass på fritiden, eksempelvis

fritidsklubb eller ungdomshus. Samtidig melder 18 % av ungdommene om opplevd ensomhet, og 7 % gir tilbakemelding om at de opplever mobbing på skolen eller i fritiden minst hver 14. dag.

Helsetilstand i befolkningen

Per 2018 er den forventede levealder for menn i Vågan 78 år mot 78,8 år forøvrig i landet. For kvinner er dette tallet 82,8 år i Vågan mot 83,1 år nasjonalt. Det er en utdanningsforskjell på 4,6 år knyttet opp mot forventet levealder (Folkehelseprofilen). Per 2. kvartal 2018 var det et legemeldt sykefravær på 6,3 % blant arbeidstakerne i Vågan (SSB). Kommunen ligger relativt jevnt i forhold til antall tilfeller livsstilssykdommer, sett opp mot resten av landet. 312 personer per 1000 har muskel- og skjelettlidelser som blir behandlet i primærhelsetjenesten, mot 319 per 1000 nasjonalt. Videre er det 158 personer per 1000 innbyggere som har psykisk lidelse som behandles i primærhelsetjenesten, mot 152 per 1000 på landsbasis. Forekomst av hjerte- og karsykdom er relativt likt som landet forøvrig, med 17 per 1000 innbyggere i Vågan mot 17,9 per 1000 nasjonalt. Nye tilfeller av lungekreft ligger også omtrent likt med landet forøvrig, med 57 per 100000 innbyggere mot 58 per 100000 innbyggere nasjonalt (Folkehelseprofilen).

Skolehelsetjenesten utfører årlig vektmålinger blant kommunens 2.klassinger og 8.klassinger. Her måles BMI (kroppsmasseindeks) der BMI > 25 indikerer overvekt. Siste vektmålinger fra skoleåret 2017/18 viste stabile tall sett opp mot utvikling fra året før. Av 84 målte 2.klassinger hadde 14,4 % en BMI > 25, altså en liten nedgang fra 15,8 % året før. Av 118 målte 8.klassinger hadde 25,9 % en BMI > 25, noe som er en relativ oppgang fra kullet året før med 21,8 %. Folkehelseprofilen for 2018 viser samtidig at det blant kommunens 17-åringer er 28 % overvektige med en BMI >25. Ungdata (2016) viser at selvopplevd helse blant ungdom er lav, bare 73 prosent er fornøyd med egen helse. Samme undersøkelse viser at 15 % av ungdommene rapporterer seg selv som lite fysisk aktive.

Klima, energi og miljø

Det er opparbeidet grøntarealer i form av parker og friområder rundt om i både Svolvær, Kabelvåg og Henningsvær. Samtidig er det tilgang på fri natur gjennom fjell, fjære og markaområder rundt hele kommunen. Det finnes et godt utbygd nett av turstier og områder for rekreasjon og friluftsliv. Det fins områder tilpasset for rullestol som går til rekreasjonsområde. Få eller ingen av turområdene tilfredsstiller kravene til Universell Utforming, med tanke på helningsforhold, underlag eller servicefasiliteter.

Folkehelseprofilen for 2018 viser en forsyningsgrad på 93 % for drikkevann i kommunen, mot 88 % nasjonalt. Tidligere folkehelseoversikt for kommunen har videre beskrevet drikkevannskvaliteten i kommunen som meget god, uten forekomst av prøver med oppblomstring av E-coli eller andre helsefarlige stoffer. Kloakkutslipp foregår fortsatt i noe grad til hav, og i mange områder er det utslippstillatelser fra gammelt regelverk som gir kloakkutslipp nært land.

SSB sine tall for Vågan for 2017 viser at hver innbygger produserte 452 kg husholdningsavfall. Av dette ble 234 kg levert til materialgjenvinning, inkludert biologisk behandling. Rapport fra Lofoten avfallsselskap sin strandryddeaksjon i 2015 viste at 25,1 tonn marint avfall ble innsamlet. Indikasjoner sier at dette tallet ikke har blitt redusert senere år.

CO₂-ekvivalenter er et samlebegrep for ulike klimagasser som påvirker atmosfæren. CO₂, metan, lystgass og f-gasser er de viktigste, der CO₂ står for størstedelen av utslippene. Per 2016 var utslipp

av CO2-ekvivalenter i Vågan på 48054 tonn, en liten nedgang totalt sett fra 2009. Fordelt per sektor, ser vi en markant stor nedgang i utslipp fra oppvarming.

Sektorfordeling	Antall tonn 2009	Antall tonn 2016
Oppvarming	4207 tonn	592 tonn
Veitrafikk	16210 tonn	15723 tonn
Sjøfart	22350 tonn	22922 tonn
Luftfart	638 tonn	558 tonn
Annen mobil forbrenning	1415 tonn	2427 tonn
Jordbruk	5746 tonn	5034 tonn
Avfall og avløp	1268 tonn	798 tonn
Totalt	51834 tonn	48054 tonn

Kilde: miljøstatus.no

Videre utredningsbehov:

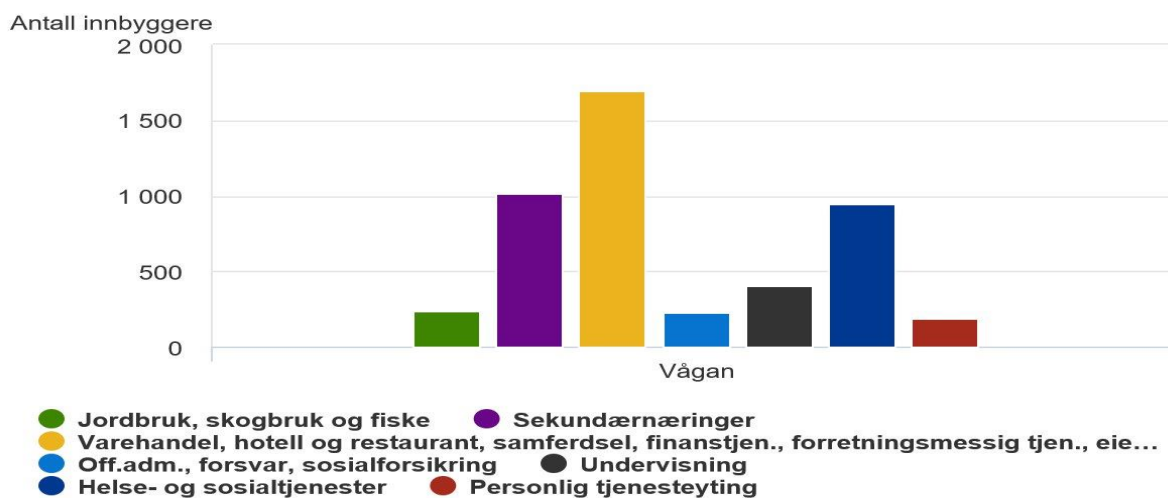
- Kommunens utviklingspotensiale i forhold til miljømessig og sosial bærekraft?
- Framtidige folkehelse-, levekårs-, og oppvekstforhold som kan skape utfordringer?
- Framtidige utfordringer i forhold til klima, miljø og energi?
- Kommunens fremtidige tjenestebehov i forhold til ulike grupper i befolkningen, deriblant barn og unge, eldre, syke?
- Lokal klima- og miljøpåvirkning fra globale klimaendringer?

Verdiskaping og næringsutvikling/ arbeidsliv og kompetanse

Tall fra NFK viser at per 2017 hadde kommunen 4475 sysselsatte. Antall bedrifter i Vågan har hatt en jevn økning fra 1023 i 2005 til 1296 i 2018 (SSB). Kommuneprofilen viser en sysselsettingsgrad på rundt 49 %, denne har ligget relativt stabilt helt tilbake til 2005.

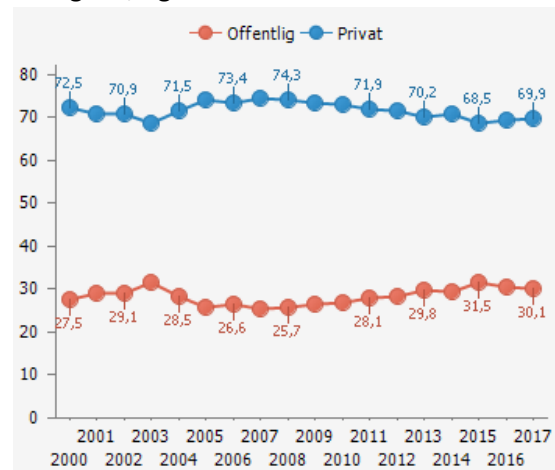
Telemarksforskning sin utredning i forbindelse med kommunereformen (2016) benevner en positiv vekst i antall arbeidsplasser. Næringsstrukturen i kommunen er derimot noe lite variert, og det er en del bransjer representert i Vågan som er bransjer som på landsbasis har vært i nedgang. Vågan er en egen bo- og arbeidsmarkedsregion, og over 80 prosent av de sysselsatte arbeider i egen kommune.

Hva innbyggerne arbeider med

Kilde: Registerbasert sysselsetting, Statistisk sentralbyrå

Historisk sett har sysselsettingen vært innenfor primærnæringene, og da særskilt innen fiske. Dette har endret seg i dagens Vågan-samfunn. Tall som foreligger fra NFK fra 2017 viser at kun 10 % av de sysselsatte i kommunen arbeider innen oppdrett, fiskeforedling og fiske/ fangst. Omsetningen spesielt innen oppdretts- og fiskerinæringen er stor sammenliknet med andre næringer, med en omsetning på rundt 20 % av total omsetning. Videre er ca. 18 % sysselsatt innen reiseliv, overnatting og servering, med samlet ca. 3 % av omsetningen i kommunen. Bygg og anlegg sysselsetter ca. 13 %, og har en omsetning på rundt 8 %, og rundt 10 % sysselsettes innen detaljhandel, med en omsetning på ca. 5 %. Tall fra kommuneprofilen viser samtidig at 30 % av de sysselsatte i kommunen arbeider innen offentlig sektor.

Per november 2017 hadde kommunen en arbeidsledighet på 2,6 % helt ledige, målt blant de som er mellom 15 – 74 år, mot 2,4 % året før (SSB). Tall fra NAV viser at det var 124 ledige arbeidssøkere i kommunen per september 2018.

Videre utredningsbehov:

- Behov for ytterligere utredning og analyse i forhold til nærings- og sysselsettingssituasjonen i kommunen, med oppdaterte tall og sammenliknbar historikk.
- I hvilken grad preges/ formes Vågan-samfunnet av endringer i næringsgrunnlag, omsetning, og utvikling?
- hvilke næringsformer vil være bærekraftige i et langsiktig perspektiv?
- Hvilke næringer kan være viktig å ivareta i et kulturhistorisk perspektiv?
- Fremtidige arealbehov for næring?

Transport og samferdsel

Transport til og fra Vågan kan skje via land, vann eller luft. Lofoten har veiforbindelse med E10 som strekker seg gjennom hele Lofoten, og videre over på fastlandet via Lofastforbindelsen. Kommunen har havnetilløp for Hurtigruten og hurtigbåt/ ferge, med forbindelse til Skrova, Bodø, og Skutvik (sommertid). Det finnes flyplass for mindre flytyper rett utenfor Svolvær, med forbindelse mot Oslo, Tromsø, Bodø, og andre øyer i Lofoten.

Kollektivtilbudet med buss mellom Svolvær-Kabelvåg og Henningsvær har flere avganger per dag, men det er ellers lite kollektivtilbud til andre områder i Vågan. Det har kommet tilbakemeldinger om at tilbudet ikke alltid samstemmer med åpningstider for kultur- og aktivitetstilbudet, spesielt for unge. Ungdata (2016) bekrefter at kun 36 % av de spurte ungdommene i undersøkelsen mener det er et tilfredsstillende kollektivtilbud i Vågan, mot 60 % nasjonalt. Regionalt er det busstilbud mot Leknes/Å, Narvik og Harstad/ Evenes.

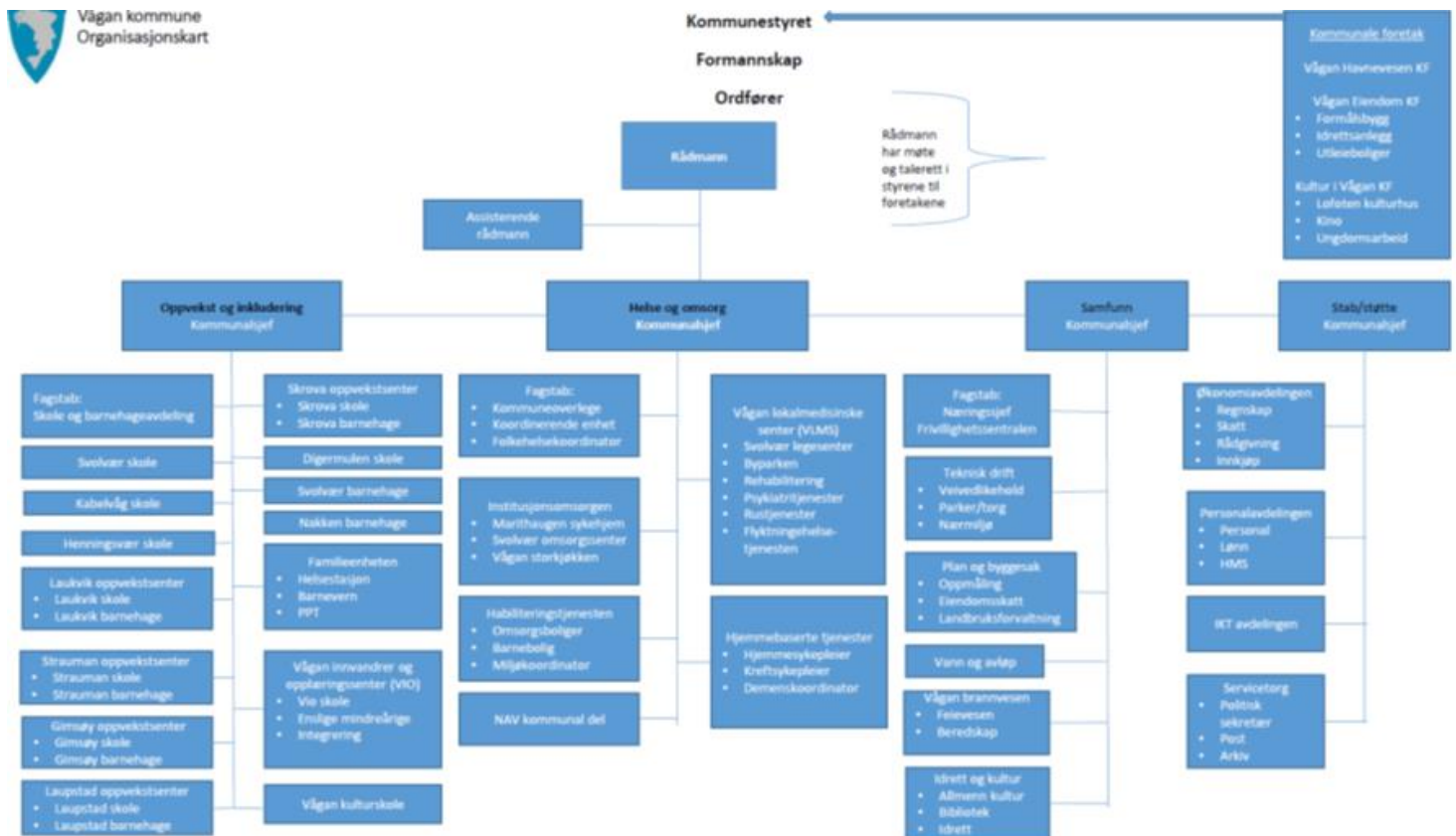
Også i Vågan, som i resten av landet, ser man negative utviklingstrekk i biltrafikken; med trafikkvekst, økende hastighetsnivå, mer egoistisk kjøring og en andel trafikanter med dårlig evne til å vurdere ulykkesrisiko. E10 har en rekke ulykkespunkter, spesielt den østlige delen i Vågan som går fra

Fiskebøl til Svolvær der veien er smal, kurvete og uoversiktlig. Kommunen har et godt utbygd sykkel – og gangveinett langs E10 mellom Svolvær og Kabelvåg/ Ørnsnes, men i liten grad ellers. I distriktene er skoleveiene i stor grad langs offentlig vei uten sykkel- og gangfelt, mens det i Svolvær og Kabelvåg i større grad er utbygd fortau og gang-sykkelvei ved flere av strekningene. Det mangler allikevel etablering av gang-sykkelvei på flere strekninger med tilsynelatende høy frekvens av skoleelever, og skoleveien krysser E10 flere steder både i Svolvær og i Kabelvåg med usikrede overganger. Det er registrert 2 døde og 10 skadde i veitrafikkulykker i Vågan i 2016.

Videre utredningsbehov:

- Trafikkmønster og framtidig utvikling for lokal privatbilisme, turisme, gjennomfartstrafikk på E10
- Framtidige behov og muligheter innen lokal/ regional kollektivtransport
- Framtidige transportløsninger til og fra Lofoten, ved fly, ferge, hurtigbåt, buss og bil

Kommuneorganisasjonen

Oppvekst og inkludering

Programområde oppvekst og inkludering består av ulike tjenester med ca. 312 årsverk totalt. I Familieenheten er tjenestene barnevern, PPT, helsestasjon, jordmor, logoped, habilitering barn og unge, og rådgiver forebygging barn og unge, samlokalisert i en felles enhet. Vågan Innvandrere og opplæringsssenter (VIO) har ansvaret for bosetting av flykninger, drift av bofellesskap for enslige

mindreårige flykninger, grunnskole for voksne og norskopplæring. Kommunen har 10 skoler hvorav en er privat, og 17 barnehager, hvorav 7 er kommunale, som også driftes innen Oppvekst og inkludering. Fagstab for skole- og barnehageavdeling inngår i tjenesteområdet.

Helse og omsorg

Programområde helse og omsorg består av ca. 325 årsverk. Området drifter institusjonsomsorgen med Marithaugen sykehjem, Svolvær omsorgssenter, og Vågan storkjøkken. Videre driftes habiliteringstjenesten med omsorgsboliger, barnebolig og miljøkoordinator, og hjemmebaserte tjenester med hjemmesykepleier, kreftsykepleier og demenskoordinator. Vågan lokalmedisinske senter har drift av Svolvær legesenter, Byparken, rehabiliteringstjenesten, psykiatri- og rustjenesten og flyktningehelsetjenesten. NAV kommunal del inngår også i programområdet. Kommuneoverlege, koordinerende enhet og folkehelsekoordinator inngår i tjenesteområdets fagstab.

Samfunn

Programområde samfunn har ca. 41 årsverk. Teknisk drift har vedlikehold av kommunale veier, parker/ torg, og nærmiljø, mens Vann og avløpavdelingen drifter kommunens tjenester tilknyttet vannforsyning og avløpshåndtering. Plan og byggesak leverer oppmåling, eiendomsskatt, landbruksforvaltning, og behandler plan- og byggesaker. Vågan brannvesen drifter feiertjenester, brann- og beredskapstjenester. Tjenesten idrett og kultur har ansvar for allment kulturtilbud, bibliotek og idrett. Næringssjef og frivillighetssentral driftes innen fagstab i tjenesten.

Stab/ støtte

Programområde stab/ støtte har ca. 40 årsverk. Her inngår økonomiseksjonen, med drift av regnskap, skatt, rådgivning og innkjøp. Videre driftes personalseksjonen, med personalavdelingen, lønn og HMS. IKT seksjonen leverer drift og vedlikehold av IKT-tjenester til flere av Lofotkommunene, og Servicetorget drifter informasjons- og servicetjenester til befolkningen, post- og arkivbehandling og politisk sekretærfunksjon.

Kommunale foretak

Vågan havnevesen KF

Vågan Eiendom KF

Kultur i Vågan KF

Vågan kirkelige fellesråd (eget rettssubjekt)

Videre utredningsbehov:

- Økonomisk bærekraft
- Rekruttering og kompetanseutvikling
- Sykefravær/ nærvær
- Utfordringer og utviklingsmuligheter innenfor kommunens ulike tjenesteområder
- Tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeidspotensiale

4 Hovedsatsningsområder

4.1 Overordnede strategier for planarbeidet - folkehelse og bærekraftig utvikling

Den kommunale planstrategien har et mål om at kommunens planarbeid skal baseres på disse gjennomgående temaene:

Folkehelse - Klima, bærekraft og energi - Inkludering og mangfold - Samfunnssikkerhet.

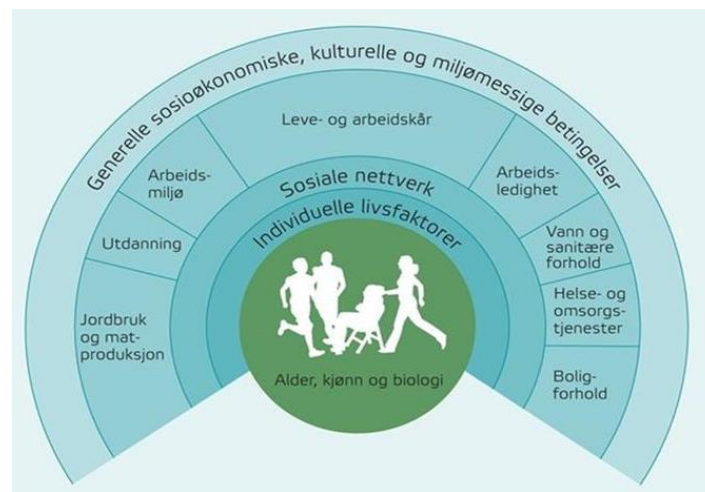
I videre arbeid med samfunnsdelen vil temaene **folkehelse** og **bærekraft** løftes opp som overordnede premisser – strategier - for kommuneplanens samfunnsdel. De resterende temaene fra planstrategien vil inngå i kunnskapsgrunnlaget og gjennom fokusområdene som skal knyttes opp mot de overordnede strategiene.

Folkehelse

Folkehelsearbeid er samfunnets samlede innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. (jf. Folkehelseloven, § 3).

Å fremme befolkningens helse er et viktig mål i seg selv. Det skaper mer velferd og livskvalitet for den enkelte. I tillegg er befolkningens helse en av samfunnets viktigste ressurser. Derfor er det en viktig samfunnsoppgave å forvalte denne ressursen på best mulig måte.

Folkehelsen påvirkes av det samfunnet vi lever i. Helse, og fordelingen av helse i en befolkning, påvirkes av mange faktorer og forhold, og er ikke kun summen av individuelle valg og genetiske forutsetninger. Det er store geografiske forskjeller i helse og betydelige sosiale helseforskjeller. Vanskelige levekårsforhold kan ha sosiale og helsemessige konsekvenser, og de sosioøkonomiske helseforskjellene i samfunnet påvirkes av de sosiale betingelsene mennesket lever i, og hvordan samfunnet organiseres.

Dahlgren & Whitehead, 1991.

Gjennom lovverket gis kommunene et særskilt ansvar for å fremme folkehelse gjennom sine oppgaver innen planlegging og utvikling, tjenesteyting og forvaltning. Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Videre skal kommunen iverksette nødvendige tiltak for å møte de folkehelseutfordringer som synliggjøres gjennom oversiktsarbeidet. Dette skal videre forankres politisk i kommuneplaner.

Folkehelsearbeidet er et tverrfaglig ansvar; på tvers av ulike sektorer og tjenestenivåer i kommunen. Arbeidet avgrenses etter 90/10-prinsippet; kun 10 % av helseproblemene kan løses innen helsetjenesten, de resterende 90 % må løses utenfor helsetjenestene.

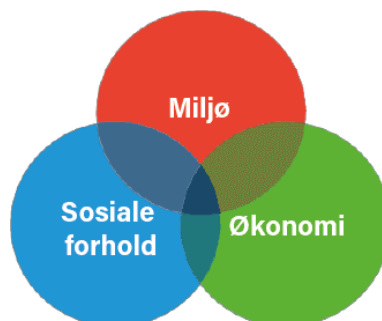

Figur 3: 90-10-regelen (Wildavsky 1977) fra NOU 1998:18. Det er bruk for alle

Kommunens ansvar for å ha oversikt over befolkningens helsetilstand, og videre planlegging av nødvendige tiltak for å tilrettelegge for god helse i befolkningen, må derfor holde fokus på et enkelt prinsipp: *Helse skapes der folk lever sine liv.*

Bærekraftig utvikling

All planlegging skal fremme bærekraftig utvikling (jf. PBL § 1 – 1.) Bærekraftig utvikling defineres som «en utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov» (jf. FN-sambandet). Bærekraft har tre ulike dimensjoner, der sammenhengen mellom disse gir grunnlaget for å oppnå en bærekraftig utvikling; **Klima og miljø – Økonomi - Sosiale forhold.**

FN har vedtatt 17 bærekraftsmål, som kombinerer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling.

I videre planarbeid har kommunen valgt å sette fokus på 5 av de 17 bærekraftsmålene, med et mål om å forankre disse i fokusområder som kan utredes og utvikles i et lokalt perspektiv. Utvelgelsen blant disse er gjort på basis av det utfordringsbildet som foreløpig tegner et behov for videre strategier. Det er samtidig gjort med en visshet om at en overordnet kommuneplan ikke kan favne alle tema, men må være gjenstand for prioritering. Et videre mål for det helhetlige planarbeidet bør allikevel være å forankre alle de 17 bærekraftsmålene innenfor framtidig planverk i Vågan, der ulike mål fremheves som vesentlige for ulike kommunedelplaner, temaplaner og virksomhetsplaner.

De 5 bærekraftsmålene Vågan kommune velger å holde videre fokus på er:

Mål nr. 4. God utdanning

Mål nr. 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Mål nr. 11. Bærekraftige byer og samfunn

Mål nr. 12. Ansvarlig forbruk og produksjon

Mål nr. 14. Liv under vann

<https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

4.2 Fokusområder – knyttet opp mot overordnet strategi og utfordringsbilde

De 5 bærekraftsmålene kommunen har valgt å sette videre fokus på gjenspeiler utfordrings- og utviklingsområder som blir viktige i årene fremover. Det er mange aktuelle tema som kan beskrive fokusområdene, og videre arbeid med å tematisere disse vil bli en del av prosess- og medvirkningsarbeidet. De ulike temaene kan drøftes i lys av kommunens ulike roller:

- Kommunen som utviklingsaktør
- Kommunen som tjenesteyter
- Kommunen som arbeidsgiver
- Kommunen som forvalter

Fokusområdene skal gjennom hele prosessen sees i lys av de overordnede strategiene; folkehelse og bærekraftig utvikling.

4. God utdanning

En god utdanning lærer oss hvordan vi skal kunne bidra i lokalsamfunnet videre, både gjennom arbeid, fritid og mellommenneskelige relasjoner. Evnen kommunen har til å tilrettelegge for at innbyggerne får mulighet til å fullføre en valgt utdanning, er vesentlig for enkeltmenneskets og lokalsamfunnets muligheter til god helse, mestring og utvikling.

- Et godt desentralisert utdanningsmarked
- Utvikling av eksisterende og nye tilbud, både på videregående nivå og høyskole/ universitetsnivå
- Høy andel som fullfører grunnskole og videregående utdanning
- Trygge oppvekstmuligheter, godt læremiljø
- Inkludering i kultur og fritidstilbud

8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Høy arbeidsdeltakelse er en viktig faktor for velferdssamfunnet, og for å muliggjøre en stabil og bærekraftig økonomisk vekst. Samtidig vet vi at arbeid kan være helsefremmende for enkeltmennesket, gjennom personlig utvikling, inkludering i arbeidsfellesskap og -miljø og gjennom inntekt og sosiale goder.

- Fremme gode forhold for næringsutvikling – gjennom ivaretagelse av eksisterende næringer og etablering av nye
- Kommunen som er forutsigbar tilrettelegger for næringslivet og arbeidsmarkedet
- Strategisk arbeid for opprettelse og opprettholdelse av statlige arbeidsplasser
- Utvikling av kompetansearbeidsplasser
- Utvikle en god forståelse av sammenhengene mellom attraktivitet, vekst og utvikling

11. Bærekraftige byer og samfunn

Robuste, attraktive og inkluderende byer og samfunn er avgjørende for å skape helsefremmende miljø der innbyggerne kan trives, utvikle seg og ha god helse. Trenden går også mot at andelen mennesker som bor i bynære strøk øker, og dette stiller økte krav til kvalitet i bomiljø.

- Utvikling av Svolvær som robust regionsenter
- Satsning på kommunens kultur- og naturarv
- Fortetting
- Miljøvennlige løsninger knyttet til byutvikling, nybygg og transportløsninger m.m.
- Digitale løsninger/ virkemidler innen videreutvikling av kommunal tjenesteproduksjon
- Samfunnssikkerhet og ROS
- Boligpolitiske og boligsosiale hensyn
- Ivaretagelse av Universell Utforming og tilgjengelighet for hele befolkningen i Vågan
- Livskraftige lokalsamfunn

12. Ansvarlig forbruk og produksjon

Helhetlig forvaltning av ressurser, tjenester og tilbud, og tilrettelegging for effektiv ressursutnyttelse, kan bidra til bærekraftig utvikling i forhold til klima og miljø.

- Utvikle god besøksforvaltning
- Fremme og utvikle lokal kultur og lokale produkter
- Fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser og tjenester/ varer

14. Liv under vann

Livet i Vågan og Lofoten har gjennom alle tider vært knyttet til havet. Kommunens forvaltning og tilrettelegging for en bærekraftig bruk og utnyttelse av disse ressursene vil være viktig også i årene framover.

- Bevare og bruke hav og marine ressurser på en bærekraftig måte
- Fremme lokal kompetanse og forvaltning for å redusere alle former for havforurensing, herunder marin forsøpling, lokale utslipp mm.
- Tilrettelegging av kystsonen som en bærekraftig vekstnæring

4.3 Samfunnsdelens overordnede arealstrategier

Mange av temaene innenfor planarbeidet vil også omhandle ulike typer arealer i kommunen. Innen kunnskapsgrunnlaget og det videre utfordringsdokumentet vil det utarbeides et arealregnskap som skal bidra til å belyse ulike arealmessige spørsmål og perspektiver i videre planprosess.

Samfunnsdelen vil inkludere en beskrivelse av de overordnede arealstrategier for Vågan, der de ulike arealmessige utfordringene er presentert.

4.4 Ny visjon for arbeidet

Et mål ved endt planprosess vil være å sammenfatte mål og satsningsområder for kommunen til en samlet visjon. *Visjon* kan defineres som en fremtidig, ønsket tilstand – altså en slags *fremtidsdrøm*.

Dette forteller oss at arbeidet ikke er avsluttet ved endt planprosess, tvert om er det starten på videre gode prosesser for å oppnå ønsket visjon.

4.5 Alternative utviklingsretninger

All planlegging innebærer usikkerhet. Det er derfor viktig å utforske ulike mulige scenarier eller utviklingsretninger i planprosessen. Det foreløpige utfordringsbildet presentert i planprogrammet viser hvilke utviklingsretninger som sees sannsynlige å planlegge etter. Det videre arbeidet med utvikling og utredning av kunnskapsgrunnlaget og utfordringsdokumentet, vil kunne belyse nødvendige vurderinger av at ulike scenarier oppstår. Samtidig vil nasjonale, regionale og lokale føringer stille krav til hvilket beslutningsgrunnlag som skal legges til grunn for planen. Eksempelvis beskriver Statlige planretningslinjer hvordan høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger skal legges til grunn for planleggingen når konsekvensene av klimaendringene vurderes. Lokalt sett vil den vedtatte kommunale planstrategien si noe om mulige retninger for kommunens utvikling, og begrensninger for samfunnsdelens innhold, gjennom beskrevne planbehov.

5 Planprosessen

5.1 Organisering av arbeidet

Prosjekteier

Kommunestyret er eier av prosjektet, og vil gjennom planprosessen vedta planprogrammet og videre den ferdig reviderte Kommuneplanens samfunnsdel.

Politisk styringsgruppe

Formannskapet er i Vågan kommune valgt til strategisk utvalg. Det er derfor naturlig at Formannskapet fungerer som politisk styringsgruppe for arbeidet med revisjonen. Planprogram og planforslag vil presenteres for Formannskapet i forkant av Kommunestyret, med mulighet for innspill og videre forberedelser for kommunestyret.

Prosjektansvarlig/ administrativ styringsgruppe

Rådmannen er prosjektansvarlig, og **Rådmannsgruppa** vil fungere som administrativ styringsgruppe, som blant annet vil bidra til å ivareta tverrfaglige hensyn i planprosessen, og organisering av arbeidet opp mot de ulike tjenestesektorene. Prosjektleder vil rapportere jevnlig til styringsgruppa om utviklingen i planprosessen.

Prosjektets arbeidsgruppe

For arbeidet med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel er det opprettet et prosjekt der prosjektleder skal ivareta helhetlig prosess og framdrift i samarbeid med kommunens administrative og politiske ressurser.

Prosjektet vil ha en arbeidsgruppe som skal arbeide med å knytte sammen de ulike delene av prosessen, tilrettelegge for god kommunikasjon og medvirkning, og gjennomføre arbeidsmøter for å behandle innspill som kommer inn gjennom høringsperiodene og ved andre medvirkningsaktiviteter. Det vil også kunne opprettes ulike mindre arbeidsgrupper i løpet av prosjektperioden, og hentes inn ytterligere ressurser etter behov. **Arbeidsgruppen** vil primært bestå av:

Prosjektleder – Folkehelsekoordinator
Arealplanlegger
Næringssjef
Leder, Familieenheten
Kommuneoverlege
Enhetsleder teknisk/ beredskapssjef
Kommunalsjef stab/ støtte
To representanter fra Formannskapet
Representant fra Ungdomsrådet

5.2 Medvirkning og deltakelse/ forankring

Lovmessige krav til medvirkning i planarbeid – høring og offentlig ettersyn

Lovmessige krav til medvirkning i planprosesser er beskrevet i plan- og bygningslovens kapittel 5, og utdypes nærmere i PBL § 4 – 1, samt §§ 11 – 1 til 11 – 5. Oppstart av planarbeidet med Kommuneplanens samfunnsdel varsles samtidig med at forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Høring betyr at forslag sendes til alle statlige, regionale og kommunale myndigheter, og andre offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner som blir berørt av forslaget, til uttalelse innen seks ukers frist. Offentlig ettersyn betyr at forslag gjøres tilgjengelig for alle, gjennom kunngjøring i minst én avis som er alminnelig lest på stedet og ved å gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Planprogrammet fastsettes av kommunestyret, eller deres delegerte myndighet, i samsvar med kommunelovens regler. (Jf. PBL § 4-1, og §§ 11-12 og 11-13.)

Videre planforslag vil også sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn etter samme retningslinjer. Av videre saksframlegg skal det framgå hvordan virkningene av planen og innkomne uttalelser til planforslaget har vært vurdert, og hvilken betydning disse er tillagt vedtaket. Det skal også framgå hvordan planen ivaretar nasjonale og regionale hensyn. Det er kommunestyret som vedtar den ferdige Kommuneplanens samfunnsdel. Vedtatt plan skal kunngjøres og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. (Jf. PBL §§ 11 – 14 og 11 – 15).

Vågan kommune utarbeider i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel en felles varslingsliste som vil bli benyttet når forslag til planprogram og videre planforslag sendes ut på høring. Denne er ikke nødvendigvis uttømmende, men vil kunne kompletteres videre etter innspill i prosessen.

God medvirkning

Plan- og bygningsloven (PBL) beskriver de lovmessige krav til medvirkning i planprosesser. Det er allikevel sterke incentiver som taler til fordel for medvirkning utover de lovfestede minstekravene i PBL.

Åpne planprosesser er viktig for å motivere folk flest til engasjement og eierskap i politikk og planlegging. For å tilrettelegge for åpne prosesser vil kommunen bruke kommunens nettside og sosiale medier aktivt til informasjon og dialog. Lokalavisene og andre lokale medier vil også være en viktig kanal i medvirkningsarbeidet.

Tidlig medvirkning i planprosessen kan bidra til å sikre bredde i kunnskapsgrunnlaget, som igjen får mulighet til å utvikles og styrkes gjennom prosessen. Samtidig må det være tydelige rammer for opplegget; med forventningsavklaring i forhold til mål og hensikt, tidsbruk og omfang for de som blir involvert.

Bred involvering i planarbeidet kan bidra til å sikre kvalitet i plan- og beslutningsgrunnlaget. For eksempel kan lokalkunnskap fra innbyggerne komplettere «ekspertkunnskap» basert på statistikk og utredninger. Dette gir kommunen bedre kjennskap til ulike utviklingsbehov og – muligheter, samtidig som det gir et mer nyansert og helhetlig kunnskapsgrunnlag. For å tilrettelegge for bred involvering vil kommunen ta i bruk tilpasset opplegg til ulike tema, interessegrupper, eller arenaer. Sentrale tema i planprogrammet vil også få fokus innad i kommuneorganisasjonen, gjennom involvering av ansatte og tillitsvalgte i de ulike kommunale tjenestene.

For at den nye planen skal oppnå sitt mål om å være et levedyktig strategisk arbeidsverktøy i videre kommunalt arbeid, vil det være vesentlig å involvere kommunens politikere inn i arbeidet. Kommunen vil tilrettelegge for god politikerforankring gjennom hele planprosessen ved å involvere ulike utvalg, samt formannskapet og kommunestyret til ulike bidrag i medvirkningsarbeidet.

Særlig tilrettelegging

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte. (Jf. PBL § 5 – 1).

For å ivareta dette vil kommunen sørge for å involvere aktører som arbeider aktivt for å ivareta disse gruppernes interesser i planleggingen. Aktuelle deltakere vil være:

- Ungdomsrådet og elevrådene
- Barn og unges representant
- Kommunalt FAU
- Eldrerådet
- Rådet for funksjonshemmede

Parallelle prosesser

Parallelt med planprosessen for Kommuneplanens samfunnsdel vil det foregå ulike andre planprosesser for kommunale planer; herunder byplanene for Svolve og Kabelvåg, områdeplan for Skrova, og kommunedelplan for oppvekst og inkludering. Prosjektgruppen vil, der det er naturlig og mulig, samkjøre medvirkningsprosesser i flere av disse planprosessene. Særlig vil dette bli aktuelt i forbindelse med kommunedelplan for oppvekst og inkludering, der innspill fra barn og unge også vil være verdifulle for utarbeidelse av Kommuneplanens samfunnsdel.

Statlige og regionale myndigheter, andre offentlige instanser med særlige interesser

Gjennom høring og offentlig ettersyn vil kommunen legge til rette for åpenhet i planprosessen, slik at statlige og regionale myndigheter, samt nabokommuner og andre interessenter vil ha mulighet til å komme med innspill. Prosjektgruppen vil gjennom hele prosessløpet også ha løpende kontakt med

regionale myndigheter, for å kunne ta imot råd og innspill, og oppdaterte føringer i arbeidet. Forslag til planprogram vil bli presentert i regionalt planforum høsten 2018.

5.4 Framdriftsplan – milepæler i arbeidet

Framdrift – revidert pr. januar 2019	Estimert periode
<i>Evaluere tidligere samfunnsdel med rådmannens ledergruppe – videre orientere Formannskap og Kommunestyre</i>	April - juni 2018
<i>Utarbeide oppdatert kunnskapsgrunnlag/ utfordringsdokument</i>	Juni 2018 – juni 2019
<i>Utarbeide forslag til planprogram</i>	August – sept 2018
Oppstart planarbeid varsles – forslag til planprogram presenteres for Formannskap og kommunestyre	Okt 2018
Høringsperiode planprogram – oppstart medvirkningsprosesser	Okt – des 2018
Behandling av innspill etter høringsprosess og ferdigstille planprogram	Des -Jan 2018
Vedtak av planprogram i Formannskap og Kommunestyre	Feb 2019
Utarbeide planforslag med ferdigstilling av 1.utkast	Feb 2019 – Mai 2019
Planforslag/ 1.utkast presenteres for Formannskap og Kommunestyre	Juni 2019
Høringsperiode – involvering og medvirkning – behandling innspill	Juni - Aug 2019
Utarbeide planforslag med ferdigstilling av 2.utkast	Aug- okt 2019
Planforslag 2.ukast presenteres for Formannskap og Kommunestyre	Okt 2019
Høringsperiode	Okt – des 2019
Behandle innspill og ferdigstille planforslag	Nov 2019 - jan 2020
Vedtak plan med evt endringer (med nytt kommunestyre)	Feb 2020

5.5 Innspill

Vågan kommune ønsker gjerne innspill til planprogrammet!

Merk innspill med «Kommuneplanens samfunnsdel» og send til postmottak@vagan.kommune.no, evt. pr. post til Vågan kommune, P.b. 802, 8305 Svolvær.

Informasjon om videre planprosess vil bli lagt ut på kommunens nettside; www.vagan.kommune.no og på kommunens facebookside.